

Сенько А.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Ланцедова Ю.О., к.ю.н., доцент

ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННИМ ЗАВОЛОДІННЯМ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ, УЧИНЕНИМ ОРГАНІЗОВАНИМИ ГРУПАМИ

Учені-криміналісти розглядають організовану злочинність як єдину системну сукупність різних видів злочинів, що вчиняють на професійній основі у вигляді постійного промислу зусиллями осіб, які об'єднані в спеціально створені стійкі, добре законспіровані й захищені від викриття формування, а організовану злочинну групу – як стійку керовану спільноту, злочинців, котрі вчиняють злочини як бізнес і створили систему захисту від соціального контролю за допомогою корупції [с. 22-49].

Основна ознака організованої групи - це стійкість, а злочинної організації - ієрархічність. Відповідно до ч. 3 ст. 28 КК України, злочин вважають вчиненим організованою групою, якщо в його готуванні або вчиненні брали участь декілька осіб (три і більше), які попередньо зорганізувалися в стійке об'єднання для вчинення цього та іншого (інших) злочинів, об'єднаних єдиним планом з розподілом функцій учасників групи, спрямованих на досягнення цього плану, відомого всім учасникам групи [2, ст.28]. Організовані злочинні групи, які спеціалізуються на незаконних заволодіннях транспортними засобами, діють протягом років, розробили певний алгоритм і тактику злочинної діяльності, якої дотримуються і від якої практично не відходять, вчиняючи кримінальні правопорушення.

Члени організованих злочинних груп і злочинних організацій часто вдаються до контрзаходів: візуально знайомі з працівниками кримінальної поліції, які здійснюють боротьбу з незаконними заволодіннями транспортними

засобами; відслідковують кадрові перестановки в поліції за цим напрямом роботи; володіють інформацією про працівників поліції та наявність і використання ними особистого транспорту, їх марку, вид, державний реєстраційний номерний знак; знають місця проживання деяких співробітників, склад їхніх сімей тощо. За результатами досліджень, 68 % оперативних працівників карного розшуку, 46 % слідчих, які брали участь у розкритті й розслідуванні цього виду кримінального правопорушення, зазначили, що стосовно них злочинці застосовували конкретні заходи впливу від погроз до спроб підкупу.

Ефективність протидії незаконним заволодінням транспортними засобами обумовлена як професійною, так і організаційною діяльністю працівників правоохоронних органів в якій значне місце необхідно віднести інформаційно-профілактичній роботі з населенням щодо особливостей віктимної поведінки власників ТЗ, інформування про способи вчинення та приховання таких кримінальних правопорушень. Таку інформаційно-профілактичну діяльність, щодо попередження незаконних заволодінь транспортними засобами, вчинених організованими групами, доцільно проводити через засоби масової інформації [3].

Профілактичне інформування населення про джерела, обставини, що впливають вчиненню таких кримінальних правопорушень про механізми злочинної поведінки зловмисників, спонукатиме участі громадян у попередженні таким злочинам. Зниження рівня незаконного заволодіння ТЗ в значній мірі залежить від інформованості населення, в тому числі через:

- засоби масової інформації про криміногенні ситуації-пастки, які створюють авто викрадачі для вчинення своїх злочинних посягань,
- способи, засоби та методи вчинення таких кримінальних правопорушень,
- роз'яснення необхідності дотримання заходів безпеки щодо зберігання автотранспортного засобу вжиття заходів проти проникнення до салону транспортного засобу сторонніх осіб; про необхідність негайного повідомлення до поліції про протиправне заволодіння транспортним засобом. Як правило організовані злочинні групи характеризуються стійкістю відносин, ієрархією,

розподілом ролей, однотипністю вчинення злочинів та використанням каналів збуту[4, с.32].

Проведення широкої роз'яснювальної та профілактичної роботи, про такі кримінальні правопорушення, серед населення через засоби масової інформації обумовлена, зручністю, масовістю охоплення та ефективністю[5, с.321]. Така робота повинна проводитись на постійній основі, поступово, планомірно та безперервно. Доцільно використовувати і соціальну рекламу, спеціальні передачі, інтерв'ю та зустрічі з представниками Національної поліції щодо інформування громадськості про проблеми потерпілих, зокрема, щодо питань про те, якою мірою поведінка й обстановка (умови), створена ними, може сприяти вчиненню незаконному заволодінню ТЗ; запровадження циклу передач або друкованих рубрик навчання з подолання віктимної поведінки, щодо профілактичних заходів та правильних дій у випадках вчинення відносно них таких кримінальних правопорушень. Недостатнє інформування населення про сучасні способи, найпоширеніші місця, час та обставини вчинення незаконних заволодінь транспортними засобами сприятиме зростанню та поширенню на території всієї держави таких кримінальних правопорушень.

Тому як можемо бачити з усього вищенаведеного, найефективнішою протидією незаконному заволодінню транспортними засобами, що вчиняють організовані групи, є комплексні операції із залученням значних сил і засобів правоохоронних органів.

Література

1. Яблоков Н. П. Розслідування організованої злочинної діяльності: практ. посібник. М.: Юрист, 2002. 172 с.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квіт. 2001 р. No 2341-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
3. Diaz, J., & Poblete, B. (2019). Car Theft Reports: a Temporal Analysis from a Social Media Perspective. Companion Proceedings of The 2019 World Wide Web Conference. doi:10.1145/3308558.3316462

4. Богатиков О. В. Актуальні питання протидії незаконним заволодінням транспортними засобами, учиненим організованими групами: *Наук. вісн. Національної академії внутрішніх справ*. 2021. No 4 (121), с. 31-33.

5. Когутич І. І. Криміналістика: курс лекцій. К.: Атіка, 2008. С. 527 (888 с.).